

Spanyolnáthából a vörös pestisbe

2020 március 30. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

Négy év embertelen szenvedés után a Tanácsköztársaság gyilkos napjaiban tértek haza.

Kuncz Aladár Fekete kolostorának kulcsmondatát a kommunisták cenzúrázták.

Borzalmas lehetett lázálomban hánykolódni egy szalmazsákon, dögrováson lév? barátok mellett úgy, hogy a lehullt kenyérmorzsáért patkányok csatáztak a betegek fekhelyei között – az Ile de `Yeu börtöner?d mélyében, a kazamatákban 1918 karácsonyára már szinte minden magyar megbetegedett. Kuncz Aladár, a Fekete kolostor írója is belázasodott, alig csipegettek a Vöröskereszt-bizottság ünnepi lakomájából, a bifsztekb?l és a lekváros kásából. Ekkor nevezték el a szobájukat halálkamrának.

El?z? részünket az író mondataival zártuk, amikor is elgondolkodott azon, hogy mi lett volna velük, ha öt fogolytársuk nem betegedik meg a spanyoljárvány legelején, és a járvány kitörésének idején nem ápolják ?ket. Amikor már az egész citadella, az ?rökkel együtt, megbetegedett, a francia katonarvos kitanította öt fogolytársukat az ápolásra, akik két orvosságot alkalmaztak: „A torkot és a mellet jóddal beecsetelték, és ég? vattával leveg?tlenített poharakat raktak mellre és hátra, hogy a vérkeringést a megtámadott helyeken felfrissítsék.”

Azonban – mint Kuncz írja – az esti órákban a betegség ijeszt? körvonalai még jobban kiélesedtek: „Dudás rettenetesen köhögött. Stein Móric vért köpött, amely végigfröccsent takarómon. Rubin arca izzó fehérséggel világított, mintha magára öltött volna minden fényt, mint sírkövek az éjjeli temet?ben. (...) Borzalmas karácsony éjszaka volt. A két legsúlyosabb beteg: Dudás és Stein Móric egy percre sem hunyták le szemüket. Az aviatikus szüntelenül köhögött. Azt kellett hinnem, hogy a tüdeje megszakad. Hangja már nem volt, elgyötört tüdejéb?l és légz?csövéb?l csak fulladásszer?, rekedtes hörgések törtek el?, mintha a betegség csontkeze mind sz?kebbre és sz?kebbre szorította volna össze a torkát.” De a Haláltánc Ile de `Yeu-ben nemcsak a légszívószorítóbb, hanem a Fekete kolostor legemberibb fejezete is, amelyben a nagybeteg a saját életét kockáztatva segít a haldokló társainak, akikkel már négy éve osztozott a rabkenyéren. Kuncz, ha pár percig jobban volt, a társain segített, vizet vitt nekik vagy megigazította a takarójukat, és mint írja: „Különb?ben mindnyájunkon valamely feszült várakozás vett er?t. Éreztük, hogy a halál jár köztünk, és nem tudtuk, hogy áldozatul kit szemel ki. Legrettenetesebb volt teljes magunkra hagyottságunk érzése. (...) A betegség a legkülönböz?bb fajtáiban jelentkezett. Voltak, akik egy-két napos lázzal és könny? torokgyulladásal megúszták. Soknál tüd?gyulladásba ment át a kór. Mások gyomrukra panaszkodtak. Volt, aki ?rjögött úgy, hogy fekv?helyére kellett kötözni.”

Ám szilveszter éjjelén az író azt érezte, hogy er?re kap, 1919 májusában pedig végre szabadon engedték a maradék foglyokkal együtt. Azonban hazafelé a vonaton sem lélegezhetett fel Kuncz Aladár, mert mint írja, utazása közben „borzalmas hírek érkeztek arról is, hogy a betegség milyen arányokban pusztít Németországban, Ausztriában és nálunk. Rokonaink, ismer?seink közül életben kapunk-e valakit, ha majd egyszer hazamehetünk?”

A Fekete kolostort viszont csak évekkel kés?bb írta meg, eleinte pár különálló részletet közölt különféle lapokban, de nem érthette meg regényének közönségsikerét. A Fekete kolostor megjelenésének évében, 1931-ben Kuncz Aladár már a halálos ágyánál fogadta Kosztolányit, Babitsot és Móriczot, akik azért keresték fel, hogy kifejezzék nagyrabecsülésüket a regény és az író iránt. 1945 után elhallgatták a könyvét, csak a hatvanas években jelent meg újból. Pomogáts Béla irodalomtörténész kutatásai szerint a kommunista cenzorok jónak látták, ha a m? utolsó mondatát megcsonkítják, így az akkori és a rendszerváltozás utáni kiadások is ezzel a mondattal zárták a regényt: „Csak most éreztük, hogy a fogságból hazaérkeztünk.” A teljes, csonkítatlan mondatból rögtön megértjük, miért szúrta a kommunisták szemét: „Csak most éreztük, hogy a fogságból hazaérkeztünk, az egyik szomorúságból egy másik, még nagyobb szomorúságba.” Kuncz tényleg azt érezhette akkor, hogy eben gubát cseréltek, hisz négy év embertelenségének, oktalan gy?löletének elszenvedése után egy olyan hazába érkeztek vissza, amely egy tágas börtönnek t?nhetett: a Tanácsköztársaság gyilkos napjaiban tértek haza, amikor Kun Béla éppen nemzeti harakirit követett el.

Ám most, amikor az egész országban a koronavírus miatt ismét több emberségre és együttérzésre van szükség, fontoljuk meg Kuncz Aladár mondatait, melyeket könyve legelején írt: „Á la guerre, comme á la guerre! [Hja, ez a háború!] Kár olyan büszkén e mögé a kegyetlen közszólal mögé bújni. Jónak, gyöngédnek, figyelmesnek lenni éppen akkor érdemes, amikor baj van. A szerencsés körülmények között gyakorolt figyelem csupán udvariasság, igazi humanizmussá csak a veszedelmek között válik.”

Pataki Tamás - www.magyar nemzet.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következő címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló